THE DAILY HEBREW JOURNAL

H. Winbery, Pres. & Gen. Mgr.

The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario

PUBLISHED BY

CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., Ltd.

251 - 253 Queen Street West Telephone Adelaide 3066

Subscription Rates $6 Per Year, $3.50 Six Months

Single Copy —3 cents.

Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O. Toronto Ontario January 22nd 1913

וואָרום דער קעמפּיין איז אונטערנומען געוואָרען?

און יעצט, ווען צום הילפס־קעמפּיין זענען פאַרבליבן בלויז עטליכע טעג, מוז עס מעהר ווי אַלע מאָהל קלאָהר ווערען פאַר אַלעמען וואָרום דער קעמפּיין מוז זיין אַן ערפאָלג, און טאָר ניט זיין אונטער קיינע אומשטענדען קיין דורכפאַל.

טאָג־טעגליך קומט זאָן עמיגראַנטען וועלכע זענען דאָ עלענד און הייסלאָז, מען מוז זיי באַזאָרגען מיט אַ פּלאַץ צו שלאָפען, און וואו זיי זאָלען זיך קענען איפהאַלטען עטליכע טעג, ביז וואַנען מען געפינט אויס זייערע קרובים.

יעצט ווען עס קומען אַן אַזעלכע עמיגראַנטען, מוז מען זיך מיט זיי שיינבעטען אין פּריוואַטע הייזער. אָבער עס איז ניט ערשטענס ווישענס ווערט צו פּיעל צו באַלעסטיגען פּרעמדע פערזאָנען, און צווייטענס איז אומסעגליך צו קענען באַקומען אַזוי פיעל פּריוואַט־הייזער צו באַזאָרגען די עמיגראַנטען.

עס איז דאָרום העכסט נויטיג אַז עס זאָל געשאַפען ווערען אַ הכנסת אורחים אין שטאָדט. וואו היימלאָזע עמיגראַנטען זאָלען קענען זיך אויפהאַלטען עטליכע טעג. די נאַחענסטע איפגאַבע פון דער הילפס און אימיגראַציאָנס געזעלשאַפט איז אַזאַ אינסטיטוציע צו שאַפען, און עס וועט זיך ווענדען אין׳ם ערפאָלג פון׳ם קעמפּיין, צו דער געדאַנק וועט קענען פאַרווירקליכט ווערען אָדער ניט.

צו שאַפען אַ הכנסת אורחים אין שטאָדט — דאָס איז איינע פון די אַרזאַכען וואָרום דער הילפס קעמפּיין ווערט אונטערגענומען. אָבער נאָך נאָך אַלע אַרזאַכען.

חוץ אַ הכנסת אורחים איז בכלל די אימיגראַציאָנס אַרבייט פאַר־בונדען מיט פיעלע אויסגאַבען, און חוץ דעם דאַרף נאָך אויך געשיקט ווערען דיריעקטע הילף פאַר די מלחמה לידענדע.

עס זענען אַלזאָ פאַרהאַן גענוג אַרזאַכען, וואָרום אַזאַ הילפס־קעמפּיין האָט נעמוזט אונטערנומען ווערען — און עס איז אַלעמענס פליכט צו זעהען און אַרבייטען דערפאַר. אַז עס זאָל זיין הונדערט פּראָצענט ערפאָלגרייך.

די קומענדע וואָך, וועט דאָס היגע אידענטום ווידער אויפגעפאָדערט ווערען פאַר הילף. און מיר זעהען האָפען, אַז עס וועט זיך אַזוי שעהן אָפּרופען ווי ביי אַלע פריהערדיגע וועגדונגען, ווען מען האָט נאָר צו זיי גערופען נאָך הילף.

די שווערד מיט צוויי שאַרפען

אַ סטרייק איז שטענדיג אַ שווערד מיט צוויי שאַרפען, און עס קען גאַנץ אָפט פּאַסירען, אַז אפילו ביי דער גרעסטער פאַרזיכטיגקייט זאָל מען געמראָפען ווערען פון איין שאַרף אָדער פון אַ צווייטער. און מען קען אַפילו אַרויסקומען דער פאַרלירער, אפילו ווען מען זאָל זייגען.

די נייעס אַז די באַציהונגען צווישען די אַרבייטער און די בעלי בתים אין דער היגער פרוינען־קליידער אינדוסטריע האָט אָנגענומען אַן אַנדערע וועגדונג, און אַז מאַנגע פירמען זענען שוין אפילו געקומען צו אַן אויסגלייך מיט זייערע אַרבייטער דאַרף דאָרום אַלעמען פרעהען.

זאָלען וואָס מעהר איינצעלנע פירמעס, מעגען זיי אפילו זיין קליינע, קומען צו אַן אויסגלייך, און די געפאָהר פון אַ גענעראַל סטרייק וועט ווערען אַלץ קלענער און קלענער.

ווען איין האַנט ווייסט ניט פון דער

זעט דער קאַליפאָרניער מיליאָנער וואַנדערליפּ איז צוריקגעקומען פון רוסלאַנד מיט אַ פעקעל קאָנטראַקטען אין קעשענע. האָט מען אין די אַמעריקאַנער רעגיערונגס־קרייזען אַנדערש אָנגעהויבען צו רעדען וועגען די האַנדעלס־באַציהונגען מיט רוסלאַנד. און ווען מען האָט נאָך געזעהען אַז אַנגלאַנד ערלויבט אַזאַ האַנדעל, האָט מען שוין ממילא אין די פאַראייניגטע שטאַאטען אויך געמוזט אָנהויבען צו קוקען כשר אויף דעם.

אָבער צו דער זעלבער צייט קומט יעצט די נייעס פון וואַשינגטאָן אַז דער אַרבייטס־מיניסטער האָט באַשלאָסען צו דעפּאַרטירען לידוויג אַרשענס, דעם ניט אָנערקענטען אַמבאַסאַדאָר פון סאָוויעט רוסלאַנד, און אַז פּרעזידענט ווילסאָן איז אויך איינשטימיג מיט דעם, אַז מען זאָל אַרויסשיקען פון לאַנד.

מען וויל פאַרקניפּען האַנדעלס־באַציהונגען מיט רוסלאַנד, און צו דער זעלבער צייט וואַרפט מען אַרויס פאַרטרעטער — אַזוי קען מען [illegible] מען איין האַנט [illegible] וואָס די צווייטע טוט.

די אידען אין רומעניען

אַן אינטערוויו מיט׳ן רומענישען אויסערן־מיניסטער מאַקאַ יאַנעסקו.

אַ פאַרשטעהער פון׳ם אידישען קאָנגרעסנדענט ביי׳ם האָט געהאַט אַן אינטערוויו מיט׳ן רומענישען אויסערן־מיניסטער מ. מאַקאָ יאַנעסקו, וועלכער האָט זיך מיט אַ קורצער צייט צוריק געפונען אין לאָנדאָן. אַזן גיט איבער דעם פאָלגענדען באַריכט וועגען געשפּרעך:

אין משך פון אַ לעגערען און מערך ווירדיג אָפענהאַרציגען אינטערוויו, בין איך אויפמשטאַנד געווען צו שטעלען מ. מאַקאָ יאַנעסקו מיינע פראַגען גאַנץ פריי און אָפען בנוגע פון די אידען אין רומעניען. ער האָט געענטפערט אויף מיינע פראַגען זעהר דייטליך און מיט דער גרעסטער פריינדליכקייט.

ה. מאַקאָ יאַנעסקו איז אַ מיטעל־שהריגער מאַן. זיינע געשיקטע און ענערגישע באַוועגונגען, די שאַרפע אויגען, זיין פיינע באַנעהמונג, באַווייזען אַז ער איז אַ מאַן מיט אויסערגעוועהנליכע פעהיגקייטען.

דער אינטערוויו איז פאָרגעקומען אין דעם אויסער׳ן מיניסטער׳ס צימער אין בערקלעי האָטעל. ער איז געווען שטאַרק איבערראַשט פון מיין ערשטען פאַראַגן: "איך וואָלט וועלען מיסען אַן וואָס וועגען דער לאַגע פון די אידען אין רומעניען".

"איך זעה ניט איין" — האָט ער זיך אָנגערופען — "ווי אַזוי מען קען רעדען וועגען דער אידישער פראַגע אין רומעניען. ווען עס עקזיסטירט ניט איצט קיין אידישע פראַגע. די אידען געניסען די זעלבע רעכט און פריווילעגיעס ווי די איבעריגע רומענישע בירגער און זיי האָבען זיך אויך באַטייליגט אין די לעצטע וואַהלען. עס איז אמת, אַז פלוץ בערך 2 אָדער 3 אידישע־ייש־נאַציאָנאַלע דעפּוטאַטען זיינען אויסגעוועהלט געוואָרען. אָבער דאָס איז ניט די שולד פון דער רומענישער רעגירונג. אַ טייל פון דער אידישער באַעלעהרונג האָט געשטימט פאַר די ניט־אידישע פּאַרטייען אויף וועמען ליים־טען׳ם האָבען זיך געפונען אויך נעמען פון אידישע פערזענליכקייטען. מיין איינענע פּאַרטיי, למשל, האָט אַרויס־געשטעלט אין בוקאַרעסט 2 אידישע קאַנ־דידאַטען: גענעראַל אַוועראַסקו׳ם פאַר־ווארט, און זיי האָבען אויך געקריגט אַ גרויסע מעהרהייט פון אידען. אויסער 2 אידען, אויסער דער אויסגעוועהלטע געוואָרען. אַזן די אידען וואָלטען ניט געמאַכט דעם טעות אַרויס־וואַרפען אַ ספּעציעלע אידיש־נאַציאָנאַלע ליסטע. וואָלטען זיכער 10 אָדער 11 אידען אויסגעוועהלט געוואָרען. אין ביקאַרעסט, למשל, וואו עס געפינען זיך 8000 אידישע וועהלער, האָבען כלומר 4000 אָפּגעגעבען זייערע שטימען לטובת דער אידיש־נאַציאָנאַלער ליסטע. דיי איבעריגע 4000 האָבען געשטימט לטובת די פאַרשידענע ניט־אידישע פּאַרטיי־ען. עס איז געווייס ניט אונזער עסק אריינצומישען זיך אין דער פּאָליטיק פון די אידען ביי די וואַהלען. אָבער, ווי איהר זעהט, איז ניטאָ קיין פראַגע פון אַנטיסעמיטישער אַקציע מצד דער רומע־נישער רעגירונג. די רעגירונג האָט פאַר־טיש אָנגענאָמען דעם פּאַסטען פון רו־מענישען מיניסטער אין וואַשינגטאָן צו דער אידישער פראַגע.

איך האָב געפרעגט דאַן ה. מאַקאָ יאַנעסקו אויב ער קען וואַרפען אירגענד וועלכע עס איז ליכט אויף דעם ענין פון דעם אַרויסטרייבען די אידען פון טראַנ־סילוואַניען. אויף דער פראַגע האָט ער מיר געענטפערט פאָלגענדעס:

"איך האָב געהערט וועגען דעם אין פּאַריז. איך האָב ניט טעלעגראַפירט וועגען דעם קיין בוקאַרעסט, ווייל דאָס מוניציפּאַליטעט איז איצט זעהר שלעכט אַבער איך האָב בדעה, גלייך נאָך מיין צוריקקומען, נאָכפאָרשען מכח דעם ענין. איך מיינ נאָך גאָרניט, וואָס עס האָט ווירקליך פּאַסירט, אָבער עס איז מעגליך, אַז זיי זיינען אַרויסגעטריבען געוואָרען, ווייל זיי האָבען זיך ניט נאַ־טוראַליזירט אַלס רומענישע בירגער אונטער דעם פאַלען אַהונטער ניט כפּי צוגע בלויז אידען, נאָר אויך ניט אידען וועלכע האָבען זיך ניט נאַטוראַליזירט.

"איך ראָט די אידען פון מיין לאַנד אַז עס איז לטובה זייערע אינטערעסען איצט, ווען די אידישע פראַגע אין רומע־ניען איז געלעזט געוואָרען, ניט זי צו ריס צו באַנייטען, ווייל דאָס וועט זי הערטען מעהר שאַדען ווי נוצען. אויב עס עקזיסטירען וועלכע ס׳איז פאַלען פון אונזערע־טעקיים, קאָן איך אויך פאַר־לערען אַז זיי וועלען אויסגעלייכט ווערען.

"די אידען געבען גלייכלעך אין רו־מעניען. עס ערשיינען פיעל אידישע ציימונגען, צווישען זיי אויך ציוניסטי־שע. מיר לייגען קיינע שטערונגען ניט אין וועג פון דער ציוניסטישער באַוועגונג. מיר פאַרלאָזען זיך אויף דער פעס־טער מיינונג פון אונזערע אידישע בור־גער, צי זיי וועלען זיך איבערגעבען דער ציוניסטישער אַבזיכט צו בויען אַ אידישע פאַלעסטינע אָדער ניט — מיר ווילען זיך ניט מישען".

איך האָב אויהן דאַן געשטעלט אַ פראַגע מכח די דרייפות געגען די אידען אין בעסאַראַביען. מ. מאַקאָ יאַנעסקו האָט געזאָגט:

"׳ס איז אמת, אַז פיעל אידען אין בעסאַראַביען באַקלאָגען זיך אויף דער שלעכטער באַהאַנדלונג פון דיי מאַכט־אָרגאַנען. אָבער לאָז זיינען כלומר, דיי וועלכע וויזען אַרויס באַלשעוויסטישע טענדענציען, אָדער שטיצען אונטער באַל־שעוויסטישע טעמיגקייטען. עס איז דער חוב פון דער רעגירונג פון יעדען לאַנד צו באַקעמפען באַלשעוויסטישע פּראָפּאַגאַ־דאַ אין. איך האָב הכמנות אויף דער רעגירונג. וואָס פאַרנאַלעסיגט דעם חוב. מען קען ניט אָפּלייקענען. אַז עס זיינען פאַראַן פיעל אידישע באַלשעוויי־קעס. מיר קענען געגען די באַלשעוויי־קעס. צי זיי זיינען אידען אָדער ניט־אידען. מיט דער זעלבער שטרענגקייט. געוויס איך וויל ניט באַהויפּטען, אַז אַלע אידען זיינען באַלשעוויקעס. אָבער דער פאַקט בלייבט, אַז עס זיינען פאַ־ראַן 300,000 אידען אין בעסאַראַביען, פון וועלכע 2,300 זיינען באַלשעוויקעס, ווערט, די אויפמערקזאַמקייט פון דער נפענטליכקייט געצויגען אויף די 2,300, נעמ די 298,700, וועלכע זיינען פריד־ליכע בירגער ווערען ניט באַמערקט און איגנאָרירט.

איך האָב נאָכדעם געפרעגט דעם אויסערן־מיניסטער אויב עס זיינען אַמת די ידיעות, וועלכע האָבען דער־רייכט לאָנדאָן וועגען דעם, אַז די רו־מענישע מאַכט זיך ענטזאָגט אַריינ־וואַלזען די אוקראַיניש פּאָליטיקע אין אַנד, אַזן די אַלע, וועלכע זיינען יאַ־ריינגעקומען. זיינען באַלד אונטערוואָר־פען געוואָרען דעם באַפעהל אַרויסגע־שיקט צו ווערען? מיט דער זעלבער נפענהערציגקייט, וואָס האָט באַראַק־טערייזירט זיין באַנעהמונג אין מישן פון עס גאַנצען אינטערוויו, האָט מר. טאַ־קאָ יאַנעסקו געענטפערט:

"מיר ווילען ניט קיין פּאָליטיקע אין אוקראַינע, ווייל מיר האָבען שוין עהאַט גענג עמיגראַציע. אָבער אין עס זעלבער צייט, אַזוי ווי אין אַנדערע אַבען, מאַכען מיר ניט קיין אונטער־ציך צווישען אידען אין ניט־אידען".

ווען איך האָב אויהן געפרעגט, צי די רומענישע רעגירונג וועט ערלויבען די אידישע פּאָליטיקע דורכצופאַהרען דיי־ענינען, אויב די אידישע אָרגאַניזאַ־ציעס פון מערב־אייראָפּאַ און אַמעריי־קאַ וואָלטען אונטערנעמען אַבערצופי־רען זיי קיין אַמעריקאַ אָדער פאַלעסטי־נאַ, אָדער וועלכען עס איז אַנדערען לאַנד, האָט מר. טאַקאָ יאַנעסקו געענטפערט:

"אויב אַזאַ פאַרשלאָג וועט געמאַכט ווערען דורך די אידישע אָרגאַניזאַציעס, וועלען מיר געווים אויף אויהן מסכים זיין. ניט נעהמענדיג זיך די מיה אויס־צומעפינען צי די עמיגראַציע איז קיין אַמעריקאַ, פאַלעסטינאַ אָדער וועלכען עס זיי אַנדערען לאַנד. אַלץ וואָס מיר זיי־ען פאַרלאַנגען וועט זיין אַ גאַראַנ־טיע דעם אויגען פאַרבלייבט אין אַנדערען לאַנד".

לסוף האָב איך געבעטען דעם אויס־ערען־מיניסטער מיר צו זאָגען צי עס וועלען געמאַכט ווערען פאַרלייטערונגען אַר דעם איר. קאַר. ביזאַר. אויב עס וועט באַשליסען צו שיקען אַ ספּעציעלען אַדרעסאַנדענט אויסצופאָרשען די אי־רישע לאַגע אין רומעניען. מ. טאַקאָ יאַ־נעסקו האָט געענטפערט:

"געוויס, מיר וואָלטען געווען זעהר צופרידען. מיר וואָלטען אפילו געבע־טען וויפיעל קאָרעספּאָנדענטען נאָר מעגליך צו קומען קיין רומעניען. כדי צו זעהן די אַרטיגע לאַגע אַזוי ווי זי איז פאַרוואָס ניט? מיר האָבען גאַרניט צו באַהאַלטען. יעדער, וואָס וועט קומען קיין רומעניען, וועט זעהן וואָס פאַר אַ ריגעמאָניע עגדערונגען עס זיינען פאַרגע־קומען אין דעם אַרטיגען אידישען מצב."

מענשען אין אָפּגרונד ✤ ראַסאַן

פון יעקב פינגערמאַן
אידיש פון א. ריינוויין
ישראל זאַנגוויל געווידמעט

(פיהף און דרייסיגסטע פאָרזעצונג)

א צאַרט מיידעלע, קוים צוועלף יאָר אַלט, האָט אַריינגעבראַכט דעם סאַמאָר וואָר, און זיי האָבען זיך געזעצט מדינגען טיי. דער שושפּילער האָט אין זיך אַריינגעזויגען די הייסע פאַרע פון׳ם טיי, און דערביי געזאָגט: "א הינ־טיש לעבען מיין גאָט! שוין זייט אַ וואָך ווי קיסטענבוים צאָהלט ניט קיין גראָ־שען. דאָס דירהיגעלט פאַרן טעאַטער שלינגט איין די גאַנצע הכנסה, זאָגט ער, דער קערל זאָגט ליגען, אונז קאָרמעט ער מיט טיי און הערינג, קלאָגט ביי יעדען רובעל פאַרשום, וואָס ער ווייט אונז, און ער אַליין זויפט און שפּיקלט."

ער האָט אַרויסגענומען פון דער קע־שענע אַ פעקעל איינגעוויקלעט אין צייט־מינגס־פּאַפּיער, און האָט פון דעם אַרויסגענומען ברייט, זאָלץ אין קאַלטע בראָטען.

— "נו, אַזוי שלעכט ווייזט עס ניט אויס צו זיין", האָט מענגעל מיט אַ שמייכעל באַמערקט. "איך מוז האָבען אַ גרויסען טעות, אויב דאָס און ווירד איך הערינג".

"איך האָב פאַרקויפט אַ קאָסטיום, אום כאָטש נאָכאַמאָל זאָט אָפּצוטעען," האָט אים הערשבערג קייענדיג געענט־פערט. "איך קען עס שוין מעהר ניט אויסהאַלטען..... איך זאָג אייך, די קיסטענבוים טרופּע וועט אפילו קיין וואָך מעהר ניט שענקען זיין לוקלן." די וואַר־שעווער טרופּע איז אַ צו שטאַרקע קאָנקור־רענטין. מיר פאָהרען קיין לאָדז".

מענגעל׳ס "חברע" אויפגעצי־טערט ווי פון אַן עלעקטרישער באַריהרונג. אַ שמערצליכע בענקשאַפט האָט אויפגע־וועקט זיין געהיימע וואונד. סאַניע, סאַ־ניעטשקע, קינד, ליעבסטע, ווייב.... וואו ..... וואו באַהאַלסט דו יעצט דיין קאָפּ מיט די שוואַרצע לאָקען? ווער קוקט אַריין אין דיי גע לעענסלוס אויגען? ווי אַזוי קען ער נאָך אַריינגעגע־לעבען אַרומגעהן, רעדען, אַטעמען אָהן סאַניען? אָדער באַוועגען זיך נאָר אין רוים זיין נשמה׳לאָזער קערפּער? איר פאָהרט נאָך לאָדז? פרעמדע מענשען, וועלען דיזעלבע לופט ווי זי אַטעמען, אין די בלייבסט דאָ, שלאָפסט, עסט און באַ־וועגסט זיך פונקט אַזוי ווי פריהער. וואָס האַלט דיך צוריק? דו ביסט אַ סאָלדאַט, נאָסטו, פע, וואָס פאַר אַ סאָלדאַט ביסטו. האָסט נאָך אפילו קיין איין שאָס ניט געטון, ביסט אַ צוואַנגס־סאָלדאַט, מאָרד איז דיך דערמיידערער אין די האָסט ניט די אַזוינערופענע שונאים דיינע. דו ביסט אין דער אמת׳ן ניט קיין סאָלדאַט! דו טראַגסט דעם מייזערס מונדיר, אָבער ניט פריי־ווילינ, מיין פריינט, מיט געוואַלד האָט מען דיר אין דעם אַריינגעוואָרפען. ביסט דען געבוירען געוואָרען צו זיין אַ סאָלדאַט? ביסט דאָך אַ פריעדליכער מענש. אויף דיין טאַטענס פעלדער פלעגנסטו יעדען פרילינג נאָכגעהן נאָך׳ן אַקעראַייזען, און אין די אַוועג־טען האָסטו געשטודירט די פילאָזאָפען. יעצט געהט דיין אַלטער שוואַכער פאָטער מיט׳ן אַקער, זיינע שוואַכע אויגען קו־קען דיר אויס, זיין הארץ בעט: אַך, מיין זון... אַם אהיים!"

"איך וועט ביי מיר ניט פועל׳ן", האָט גראָגט אַ העלע וואַרעמע שטימע, "אַז עס זאָל מיר איינפאַלען צו וועלען אַהרען אין דער מאַנופאַקטור שטאַדט".

"עס מוז אַזוי זיין, קינד", האָט געענטפערט דער דירעקטאָר, מיר זיצען אַהן פרנסה".

אַ דאַמע פון מיטעלען וואוקס, און אַ טייערען פעלץ־מאַנטעל איז אַריינגעקומען אין דעם קאַבינעט צוואַמען מיט׳ן דירעק־טאָר און אַ מאַן מיט ברייטע פּלייצעס, אין אַ גלאַט גראַזירט מומיען־נעזיכט.

"מאַדאַם ווייסגליק, דער אַמסק", האָט זיי דער דירעקטאָר פאָרגעשטעלט. "בענעעל".

איך רונד־געזיכט מיט די פינקלענדע שוואַרצע אויגען איז געווען רויט פון׳ם פראָסט, אין די קליינע דאַזע אויערלאַך האָבען געפינקעלט בריליאַנטען. אַמסק האָט איר געהאַלפען אויסטון דעם מאַנ־טעל, און אָפּגעטענדיג האָט ער זיך אַרונטערגעלאָזט אין אַ שטול.

"איך פאָהר ניט, פאַר קיין פריין ניט", האָט זי האַלב ווייכענדיג גע־זאָגט.

(וועדט פאָרגעזעצט)

דער פאַמף אין דער קליי־דער אינדוסטריע

פון לעאָן גרינבערג

די קליידער העטרלער פון אַמעריקאַ זיינען געווען די ערשטע, וואָס האָבען ערפיהלט דעם דרוק פון די שווערע צייטען, וואָס מיר לעבען איצט אויבער. אַז איז ניט מעהר ווי נאַטירליך. קליי־דער זיינען גאָר אָפט מעהר אַ לוקסוס, ווי אַ לעבענס־נויט. עס איז דאָרום פאַרשטענדליך, אַז ביי דעם מינדעסטען פינאַנציעלען אָדער אינדוסטריעלען קריזיס, וואָס באַרהרט די פאָלקס־מאַ־סען, הויבט מען אַן איינשפּאַרען אויף קליידער, באַלד נאָך דעם וואָס אַנשטיל־טאָנד, ווען עס האָבען זיך צוריקגע־עהרט פון דער אַרמיי מיליאָנען יונגע־ליים. וועלכע האָבען געמוזט אַריינ־וואַלזען די אוקראַיניש פּליכטליינע אין אַנד, אַזן די אַלע, וועלכע זיינען יאַ־ריינגעקומען. זיינען באַלד אונטערוואָר־פען געוואָרען דעם באַפעהל אַרויסגע־שיקט צו ווערען? מיט דער זעלבער נפענהערציגקייט, וואָס האָט באַראַק־טערייזירט זיין באַנעהמונג אין מישן פון עס גאַנצען אינטערוויו, האָט מר. טאַ־קאָ יאַנעסקו געענטפערט:

"מיר ווילען ניט קיין פּליכטליינע אין אוקראַינע, ווייל מיר האָבען שוין עהאַט גענג עמיגראַציע. אָבער אין עס זעלבער צייט, אַזוי ווי אין אַנדערע אַבען, מאַכען מיר ניט קיין אונטער־ציך צווישען אידען אין ניט־אידען".

ווען איך האָב אויהן געפרעגט, צי די רומענישע רעגירונג וועט ערלויבען די אידישע פּליכטליינע דורכצופאָהרען דיי־ענינען, אויב די אידישע אָרגאַניזאַ־ציעס פון מערב־אייראָפּאַ און אַמעריי־קאַ וואָלטען אונטערנעמען אַבערצופי־רען זיי קיין אַמעריקאַ אָדער פאַלעסטי־נאַ, אָדער וועלכען עס איז אַנדערען לאַנד, האָט מר. טאַקאָ יאַנעסקו געענטפערט:

"אויב אַזאַ פאַרשלאָג וועט געמאַכט ווערען דורך די אידישע אָרגאַניזאַציעס, וועלען מיר געווים אויף אויהן מסכים זיין. ניט נעהמענדיג זיך די מיה אויס־צומעפינען צי די עמיגראַציע איז קיין אַמעריקאַ, פאַלעסטינאַ אָדער וועלכען עס זיי אַנדערען לאַנד. אַלץ וואָס מיר זיי־ען פאַרלאַנגען וועט זיין אַ גאַראַנ־טיע דעם אויגען פאַרבלייבט אין אַנדערען לאַנד".

לסוף האָב איך געבעטען דעם אויס־ערען־מיניסטער מיר צו זאָגען צי עס וועלען געמאַכט ווערען פאַרלייטערונגען אַר דעם איר. קאַר. ביזאַר. אויב עס וועט באַשליסען צו שיקען אַ ספּעציעלען אַדרעסאַנדענט אויסצופאָרשען די אי־רישע לאַגע אין רומעניען. מ. טאַקאָ יאַ־נעסקו האָט געענטפערט:

"געוויס, מיר וואָלטען געווען זעהר צופרידען. מיר וואָלטען אפילו געבע־טען וויפיעל קאָרעספּאָנדענטען נאָר מעגליך צו קומען קיין רומעניען. כדי צו זעהן די אַרטיגע לאַגע אַזוי ווי זי איז פאַרוואָס ניט? מיר האָבען גאַרניט צו באַהאַלטען. יעדער, וואָס וועט קומען קיין רומעניען, וועט זעהן וואָס פאַר אַ גרויסע עגדערונגען עס זיינען פאַרגע־קומען אין דעם אַרטיגען אידישען מצב."

נעלט ברייגנג נעלט

"נעלענענהייט" מיינט צו האָבען עטוואָס קאַפּיטאַל צו אינוועסטען אין דער ריכטיגער צייט.

ווי אַזוי צו באַקומען דעם דאָזיגען קאַפּיטאַל אין צו שפּאַרען עטוואָס יעדע וואָך, אַזוי אַז איהר קענט מאַכען אייער געלד צו אַר־בייטען פאַר אייך ווען די צייט קומט.

באַשליסט יעצט צו לאָזען אונז העלפען אייך שפּאַרען, אינטערעסט ווערט געצאָהלט יעדע זונטאָג מאָנאַטען.

אַפּנעגעלט קאַפּ. $9.700.000
רעזערוו פאָנד $18.000.000
רעזאָרסעס $130.000.000

די בענק אַף נאָוואַ סקאָשיאַ

ברענטשעס

קווין און מעקאַהל ברענטש,
מענעדזשער ה. סיומהערלענד
ספּעדיינג אין דאַנדעס
ברענטש
מענעדזשער, ס. ב. נייבאַם
פאַן ערד. 6416-6417-6418

THE DOMINION BANK

סיטי האַל ברענטש
קאָר. קווין און בעי סטריט טאָראָנטאָ

3% אינטערעסט געצאָהלט אויף סייווינג אַקאַונטס פון אַ דאָלאַר און העכער.

ברענטשעס אין טאָראָנטאָ

וו. וואָלקער מענעדזשער

THE ROYAL BANK OF CANADA

מאַכט באַקאַנט אַז ס׳האָט צו פאַרענטען

סייפטי דעפּאָזיט באַקסעס

צו באַשיצען ווערטפולע געשעפטס אָדער פּריוואַטע דאָקומענ־טען. דזשולערי, וויקטאָריע באַנדס. א. אַז. וו.

דער מענעדזשער וועט מיט צופרידענהייט געבען איינצעלהייטען אויף פאַרלאַנג.

D. I. ASLING מענעדזשער פון דאַנדעס און טשעסטנאַט ברענטש.